

***KODEKS NA ETI KA NA I NTOSAI
ZA REVI ZORI TE VO JAVNI OT SEKTOR***

I zdaden od

Komi t et ot za Revi zorski St andardi na

16-ot Kongres na I NTOSAI vo 1998 vo

Mont evi deo, Urugvaj

Sodr` i na

Predgovor	3
Preambul a	4
Pogl avje 1 <i>Voved</i>	5
Pogl avje 2 <i>I nt egrit et</i>	7
Pogl avje 3 <i>Nezav i snost , Objekt i vnost i Nepri st rasnost</i>	7
Pogl avje 4 <i>Prof esi onal na Tajnost</i>	9
Pogl avje 5 <i>Kompet ent nost</i>	9
Re~ni k na poi mi	10

Predgovor

Mi pri ~i nuva posebno zadovol st vo { t o mo ` am na ~lenovi t e na Me/unarodnat a Organi zacija na Vrhovni t e Revizorski I nst i t uci i (I NTOSAI) da i m go obezbedam ovoj Kodeks na Et i ka za revizori t e vo javni ot sekt or, koj be{ e odobren od st rana na Upravni ot Odbor na negovi ot 44-ot sost anok, odr ` an vo Mont evi deo, noemvri 1998.

Kodeksot pret st avuva zna~aen ~ekor napred vo harmoni zi rawet o na koncept ot na et i kat a vo ramki t e na I NTOSAI . Toj gi so dr ` i samo osnovni t e na~ela na et i kat a, bi dej}i razli ki t e vo naci onal ni t e kul t uri , jaz i kot , pravni ot i soci jal ni ot si st em ja namet nuvaat pot rebat a ovi e na~ela da se pri lagodat na okru ` uvawet o vo sekoja zemja posebno. Zat oa ovoj Kodeks na Et i ka t reba da se gleda kako osnova za razvi vawe na naci onal ni t e kodeksi na et i ka od st rana na sekoja Vrhovna Revizorska I nst i t uci ja (VRI).

Kone~no, bi sakala da ja i ska ` am vo i met o na Komi t et ot za revizorski st andardi mo jat a dl aboka bl agodarnost i zadovol st vo za sorabot kat a na si t e ~lenki na I NTOSAI vo naporot da se i zrabot i ovoj Kodeks na Et i ka. Ovde i st o t aka mi slam i na moi t e kolegi od Komi t et ot za ni vnat a bl agovremena podr{ ka i pozi t i ven pri dones vo ova a akt i vnost .

Inga -Britt Ahlenius

Pret sedat el na Komi t et ot za Revizorski St andardi

Preambula

Ovoj nacrt Kodeks na Etika e rezultat na zaedni~ki t rud na ~lenovite na Komitetot za revizorski st andardi na I NTOSAI vo koj bea vkl~eni i Vrhovnite Revizorski Instiituci na:

*Avstrija
Avstralija
Argentina
Brazil
Kostarika
Japopnija
Filipini
Portugalija
Saudi ska Arabija
[vedska; Pretsedatel
Velika Britanija
Soedinetite Amerikanski Dr`avi*

Planot za rabotana Komitetot be{e pretstaveni usvoen od st rana na Upravniot Odbor na negoviot 42 sostanok odr`an vo Viena na 24 juni, 1996. Izrabotkata na ovoj Kodeks na Etika be{e edna od zadaite zacrtani v ot ojan plan. Aktivnostite za ost varuvawe na ovaa zadaite zapo~naa so sobi rawe na Kodeksite na Etika od site zemji ~lenki na I NTOSAI so cel da se prou~at nivnite sli~nostii i razliki. Ova dovede do prvata prelimi narna nacrt verzija koja be{e predmet na diskusija na sostanokot na Komitetot vo [vedska vo januari 1997.

Posle sostanokot na Komitetot, be{e izraboten nov nacrt i be{e dostaven do site ~lenki na I NTOSAI za razgleduvawe i koment ar. Ot kako ovi e komentari bea zemeni vo predvid be{e izrabotena ovaa kone~na verzija.

Upravniot Odbor be{e informiran za napredokot na rabotana na negoviot 43 sostanok vo Montevideo vo noemvri 1997.

Bisakalada im se zablagodaram na site ~lenovi na Komitetot za revizorski st andardi za nivnata posvetenost i sorabotka za zavr{uvawetona ovoj projekt.

Inga -Britt Ahlenius

*Glaven Revizor, [vedski Nacionalen Zavod za Revizija
Pretsedatel na Komitetot za Revizorski St andardi na I NTOSAI*

Kodeks na Eti ka na I NTOSAI za Revi zori te vo Javni ot Sektor

Pogl avje 1

Voved

Koncept, Zadni na i Cel na Kodot na Eti ka

1. I NTOSAI smeta deka e neophodno donesuvawe na me|unaroden Kodeks na Eti ka za revi zori te vo javni ot sektor.
 2. Kodeksot na Eti ka jasno gi i zrazuva vrednosti te i pri nci pi te koi { to treba da gi vodat revi zori te vo ni vnata sekojdnevna rabota. Nezavi snosta, mo}ta i odgovornosta { to ja poseduvaat revi zori te vo javni ot sektor postavuvaat vi soki eti ~ki barawa vrz VRI i personal ot koj { to go vrabotuvaat ili go anga` i raat vo revi zorskata rabota. Kodeksot na eti ka za revi zori te vo javni ot sektor treba da gi zeme vo predvi d op{ ti te eti ~ki barawa { to va` at za dr` avni te slu` beni ci i speci f i ~ni te barawa koi se odnesuvaat za revi zori te, vkl u~uvaj} i gi i ni vni te prof esi onal ni obvrski .
 3. Zaedno so Li ma dekl araci jata na vode~ki te upatstva za pri nci pi te vo revi zi jata i kako negova osnova Kodeksot na Eti ka na I NTOSAI pretstavuva va` no nadopol nuvawe i zajaknuvawe na revi zorski te standardi na I NTOSAI i zdadeni od strana na Komi tetot za revi zorski standardi na I NTOSAI vo juni 1992.
 4. Kodeksot na Eti ka na I NTOSAI e namenet za sekoj i ndi vi dual en revi zor, za glavni ot revi zor na VRI , za i zvr{ i tel i te i si te oni e koi rabotat za ili vo imeto na VRI i se anga` i rani vo revi zorskata rabota. Me|utoa, Kodeksot ne treba da ima bil o kakvo vl i jani e vrz organi zaci onata struktura na VRI .
- Zaradi razl i ki te { to postojat vo naci onal ni te kul turi , jazi kot, i pravni ot i soci jal ni ot si stem, sekoja VRI i ma obvraska da donese svoj Kodeks na Eti ka koj najmnogu }e odgovara na svoeto okru` uvawe. Po` el no e ovi e naci onal ni Kodeksi na Eti ka da go razjasnat konceptot na eti ka. Namerata na Kodeksot na Eti ka na I NTOSAI e da bi de osnova na naci onal ni te Kodeksi na Eti ka. Sekoja VRI i ma obvraska da osi guri deka si te nejzi ni revi zori se zapoznati so vrednosti te i pri nci pi te sodr` ani vo Kodeksot na Eti ka i deka se odnesuvaat soodvetno.
5. Odnosuvaweto na revi zori te treba da bi de besprekorno vo sekoje vreme i vo sekoja pri l i ka. Sekoj nedostatok vo ni vnoto prof esi onal no odnesuvawe ili nesoodvetno odnesuvawe vo pri vatni ot ` i vot, f r l a senka vrz i ntegritetot na revi zori te, vrz VRI { to ja pretstavuvaat i vrz

kvalitetot i vrednosta na ni vnata rabota i mo`e da vnese somne` za kompetentnosta na samata VRI . Usvojuvaweto i pri menata na kodot na eti ka za revizori te vo javni ot sektor promovira ~uvstvo na doverba i sigurnost vo revizori te i ni vnata rabota.

6. Od osnovno zna~ewe e na VRI da se gleda so doverba, sigurnost i verodostojnost. Sekoj revizor vr{ i promocija na ova po pat na usvojuvawe i pri mena na eti ~ki te barawa na konceptot koj e i ska`an vo kl u~nite zborovi I ntegritet, Nezavisnost i Objektivnost, Doverl ivost i Kompetentnost.

Doverba, Sigurnost i Verodostojnost

7. Zakonodavnata i/i li i zvr{ nata vlast, { i rokata javnost i subjektite na revizija so pravo o~ekuvaat oduvaweto i pristap na VRI da bi dat nadvor od sekakov somne` i prekor i dostojni za respekt i doverba.

8. Revi zori te treba da se oduvawaat na na~in koj { to promovira sorabotka i dobri odnosi me|u revizori te i vo ramkite na prof esijata. Podr{ kata na prof esijata od nejzinite ~lenovi i ni vnata me|usebna sorabotka se osnovni elementi na prof esionalni ot karakter. Doverbata i respektot na javnosta { to gi u`iva revizorot se glavno rezul tat na kumul ativnite dostignuvawa na site revizori , prethodni i sega{ ni . Zatoa vo interes i na revizori te, a i na cel okupnata javnost e revizorot da ja spodel uva rabotata so kolegi te revizori na ~esen i uramnote`en na~in.

9. Zakonodavnata i/i li i zvr{ nata vlast, { i rokata javnost i subjektite na revizija treba da bi dat vo potpol nost sigurni vo ~esnoto i nepri strasno rabotewe na VRI . Zatoa od su{ tinsko zna~ewe e postoeve na naci onalen Kodeks na Eti ka i li sl i ~en dokument spored koj }e se odvi va obezbeduvaweto na uslugi te.

10. Vo site del ovi na op{ testvoto postoi potreba od verodostojnost. Zatoa od su{ tinsko zna~ewe e izve{ tai te i mislewata na VRI od strana na tretii lica-poznava~i da bi dat smetani za cel osno to~ni i sigurni .

11. Cel okupnoto rabotewe na VRI mora da go izdr`i testot na proverka od strana na zakonodavnata i/i li i zvr{ nata vlast, potoa testot na ocenka na javnosta za ispravnosta na raboteweto; i proverka vo odnos na pri menata na naci onalni ot Kodeks na Eti ka.

Pogl avje 2

I ntegritet

12. I ntegritetot e su{ ti nskata vrednost na Kodeksot na Eti ka. Revi zori te se dol ` ni da se pri dr ` uvaatat na vi soki te standardi na odnesuvawe (pr. i skrenost i otvorenost) vo tekot na svojata rabota kako i vo odnosi te so personal ot kaj subjekti te na revizi ja. So cel da ja odr ` at doverbata kaj javnosta, odnesuvaweto na revizi te treba da bi de nadvor od sekakov somne ` i prekor.

13. I ntegritetot mo ` e da se meri vo odnos na toa { to e pravi l no i opravdano. I ntegritetot od revizi te bara da vni mavaat kako na f ormata i duhot na revizi jata taka i na eti ~ki te standardi . I ntegritetot, i sto, od revizi te bara da vni mavaat na pri nci pi te na nezavi snost i objekti vnost, da odr ` uvaat besprekorni standardi na prof esi onal no odnesuvawe, da donesuvaat odl uki i maj}i go predvi d i interesot na javnosta i da i maat ~esen pri stap vo i zvr{ uvaweto na svojata rabota i kori steweto na resursi te na VRI .

Pogl avje 3

Nezavi snost, Objekti vnost i Nepri strasnost

14. Nezavi snost od subjektot na revizi ja i drugi te nadvore{ ni zai nteresi rani grupi e neophodna za revizi te. Ova zna~i deka revizi te treba da se odnesuvaat na na~i n koj { to i m ja zgol emuva, a vo ni koj sl u~aj namal uva ni vnata nezavi snost.

15. Revi zori te treba da se stremat kon toa da bi dat nezavi sni ne samo vo odnos na subjekti te na revizi jata i drugi te zai nteresi rani strani , tuku i da bi dat objekti vni vo pogl ed na tret i raweto na pra{ awata i materijata { to ja pregl eduvaat.

16. Od su{ ti nsko zna~ewe za revizi te e da bi dat nezavi sni i nepri strasni , ne samo f akti ~ki tuku i vo praksa.

17. Vo si te zna~ajni raboti vo vrska so revizorskata rabota, nezavi snosta na revizi te ne treba da bi de naru{ ena od li ~ni i li nadvore{ ni i nteresi . Nezavi snosta mo ` e da bi de naru{ ena, na pri mer, od nadvore{ en pri ti sok i li vli jani e vrz revizi te; predrasudi { to gi i maat revizi te za odredeni li ca, subjekti na revizi ja, proekti i li programi ; ako do neodamna ostvaruval e raboten odnos kaj subjektot na revizi ja; i li od li ~ni i f i nansi ski vrski koi mo ` e da predi zvi kaat konf likt na lojal nost i li konf likt na i i nteresi . Revi zori te i maat

obvrška da se vozdr`uvaat od involviraat vo site oni e raboti vo koi
{ to imaat vospostaven interes.

18. Potrebna e objektivnost i nepri strasnost na revizorite vo celoto
nivo rabotewe, a osobeno vo nivnite izvetai, koi { to treba da bidat
to-ni i objektivni. Zatoa, zakluoci te dadeni vo mislewata i
izvetai te treba da bidat sklu-ivo vrz osnova na dokazi koi { to se
pribaveni i sklopni vo soglasnost so revizorskite standardi na VRI .

19. Revižorite treba da gi upotrebata informacii te { to im se
navedeni kako dokaz od strana na subjektot na revizija i od drugija.
Pri izrazuvawe mislewe, ovie informacii revizorite treba da gi zemat
predvid na nepri strasena-in. Isto, revizorot treba da se informira i
za-na-not na gl edawe na raboti te od strana na subjektot na revizija i na
drugija. Me|utoa, zakluoci te koi { to gi donesuvaat sami te revizori
ne treba da bidat podvl ijani e na takvite gl edawa.

Politi-ka neutralnost

20. Vano e VRI da ja odr`i svojata politika neutralnost, kako
sega{ nata taka i percepiranata. Otuka, vano e i revizorite da ja
odr`at nivnata nezavisnost od politiki vl ijani ja za da mo`at svoite
revizorski obvrški da gi izvr`uvaat na nepri strasena-in. Ova e od
znaewe za revizorite bi dej}i VRI -i tesno sorabotuvaat so
zakonodavnata vlast, izvr`inata ili drugi vl adini i nstitucii koi po
sila na zakon se ovl asteni da gi razgl eduvaat izvetai te na VRI .

21. Vano e za oni e revizori koi prezemaat ili razmisluvaat da
prezemat politiki aktivnosti deka treba da vodat smetka za vl ijani eto
na takvot (eventual en) anganman vrz nivnata sposobnost, nepri strasno
da gi izvr`uvaat svoite profesionalnite zada-i. Dokolku na revizorite
im e dozvol eno da se zani mavaat so politiki aktivnosti, tie mora da se
svesni deka ovie aktivnosti mo`e da dovedat do profesional en
konflikt.

Konflikt na interesi

22. Vo slu-aj koga na revizorite im e dozvol eno da davaat drugi soveti
ili uslugi na subjektite na revizija pokraj vr`eweto na revizija, treba
da se vni mava takvite uslugi da ne dovedat do konflikt na interesi .
Posebno, revizorite treba da se sigurni deka so takvite soveti i uslugi
ne navleguvaat vo sferata na odgovornosti i mo}ta na menaxmentot, koja
mora cvrsto da ostane kaj menaxmentot na subjektot na revizija.

23. Revižorite treba da ja { titat svojata nezavisnost i da izbegnuvaat
sekakov mo`en konflikt na interesi so odbivawe na podaroci ili

blagodarnosti koi bi mo` ele da vlijaat ili mo` e da se sf ati deka vlijaat vrz ni vnata nezavi snost i i ntegritet.

24. Revi zori te treba da i zbegnuvaat sekakvi odnosi so menaxeri te i so personal ot kaj subjektot na revizi ja i so drugi l i ca koi mo` e da vlijaat, da ja kompromi ti raat ili da ja zagrozat sposobnosta na revizi zori te da dejstvuvaa t i da se vi di deka dejstvuvaa t nezavi sno.

25. Revi zori te ne treba da ja kori stat svojata slu` bena pol o` ba za pri vatni cel i i treba da i zbegnuvaat odnosi koi { to nosat ri zi k od korupci ja ili koi mo` e da sozdat somnevawe za ni vnata objekti vnost i nezavi snost.

26. Revi zori te ne treba da gi kori stat inf ormaci i te, steknati vo tekot na revizi jata kako sredstvo za ostvaruvawe li ~na kori st za sebe ili za drugi l i ca; ni tu da gi otkri vaat inf ormaci i te koi { to na drugi l i ca ili organizaci i mo` e da im obezbedi ne~esna ili nerazumna prednost; ni tu pak da gi kori stat takvi te inf ormaci i (kako sredstvo) za da im na{ tetat na drugi .

Pogl avje 4

Prof esi onal na tajnost

27. Revi zori te ne treba da gi obel odenuvaat inf ormaci i te, steknati vo tekot na revizi jata na drugi l i ca, ni tu usmeno ni tu pi smeno, osven za cel i na zadovol uvawe na statutarni ili drugi utvrdeni obvrski na VRI kako del od normal nata procedura na VRI ili vo sogl asnost so va` e~ki te zakoni .

Pogl avje 5

Kompetentnost

28. Revi zori te se dol ` ni vo sekoe vreme da se odnesuvaat na prof esi onal ena~i n i da pri menuvaat vi soko prof esi onal ni standardi vo i zvr{ uvaweto na svojata rabota, za da mo` at svoi te obvrski da gi i zvr{ uvaat na kompetenten i nepri strasen a~i n.

29. Revi zori te ne smeat da prezemaat rabota za koja ne se kompetentni da ja vr{ at.

30. Revi zori te treba da gi poznavaat i da gi sledat pri menl i vi te standardi te za revizi ja, za smetkovodstvo i za f i nansi ski menaxment, kako i poli ti ki te, proceduri te i praksata. I sto taka, ti e mora da poseduvaat dobri poznavawa za ustavni te, pravni te i i nsti tuci onal ni te pri nci pi i standardi spored koi se odvi va raboteweto na subjektot na revizi ja.

Prof esi onal en Razvoj

31. Revi zori te treba da posvetat dol ` no prof esi onal no vni mani e pri vr{ eweto i nadgl eduvaweto na revizi jata i pri i zgotvuvaweto na izve{ tai te.

32. Revi zori te vo svojata rabota treba da kori stat metodi i i skustva od najvi sok mo ` en kval i tet. Pri vr{ eweto revizi ja i pri i zdavaweto i zve{ tai , revizi ori te se dol ` ni da se pri dr ` uvaat do osnovni te na~el a i op{ to pri f ateni te revizorski standardi .

33. Revi zori te i maat postojana obvraska da gi nadograduvaat i unapreduvaat svoi te znaewa koi i m se potrebni za i zvr{ uvawe na prof esi onal ni te obvrski .

Re~ni k na poi mi

Poi mi te koi { to se upotrebuvaat vo ovoj Kodeks na Eti ka go i maat i stoto zna~ewe i li def i ni cija kako i oni e upotrbeni vo Revi zorski te Standardi na I NTOSAI .